

אוי קלט (מזרח חדש)
 עתון יומי בלתי מפלגתי בשפה העברית
 ועורכת: ד"ר נ' מרטון
 עורך האחראי: דוד שו
 המ"ל: מרח חדש בע"מ, ת"א, רח' הונג 11

שנה מ"ד
 XLIV. EYFOLYAM
 Főszerkesztő: Dr. MARTON GIZELLA
 Fetalós szerkesztő: SCHON DEZSO
 Kiadó: Mizrach Chádás Ltd., Tel-Aviv,
 Hängev 11. - POB 831.
 Telefon: 31677 31476

UJ KELET

PARTONKIVÜLI NAPILAP

Alapító főszerkesztő: המיסד והעורך הראשון: ד"ר מרטון
 Dr. MARTON ERNŐ

A Báát pártban kitört viszály miatt

Rakétákkal lötték a bagdadi kormánypalotát

Összeomlott a puccskíséret — A pártvezetőségből kizárt helyettes miniszterelnök Madridba menekült — Összehívták a Báát-pártok vezetőinek konferenciáját

Az arab Báát-pártok vezetői késő éjszaka konferenciára gyűltek össze Bagdadba, hogy megoldást keressenek az iraki Báát vezetőségében történt viszályra, amely tegnap rövidéletű lázadászerű puccskísérelt hozott. A vezetőségből eltávolított és külföldre menekült Szaádi helyettes miniszterelnök és a légihaderők vezérkari főnökének hívei közé tartozó pilóták rakétákkal lötték a kormánypalotákat Bagdadban, de úgy látszik, hogy a haderők zöme hű maradt a kormányhoz és estére már helyreállt a csend az iraki fővárosban. Szíria és Irák behírdetett egyesülése előtt tehát mind a két szövetséges országban, 24 órán belül, súlyos kormányválság jászdott le.

Bagdad (UPI, Reuter és IFP). — Az iraki Báát-párt két szárnyának belső viszálya csaknem forradalmat és rezsimváltást idézett elő. Tegnap reggel Achmed Hasszán el Baker, a Báát iraki elnöke közölni akarta a rádióban, hogy a pártvezetőségben személyi változások történtek, erre azonban már nem jutott ideje, mert két katonai repülőgép rakétákkal bombázta a miniszterelnökség, a hadügyminisztérium és a rádió épületét.

A rádió megszüntette adásait és ostromállapotot rendeltek el, ami kijárási tilalommal is járt. Az iraki Báát vezetősége felszólítást intézett a többi arab országokban lévő Báát-pártokhoz, hogy küldjék el megbízottakat Bagdadba és segítsenek megoldani a pártban belülről kitört válságot. Ugyanakkor az iraki kormány erős embere és volt helyettes miniszterelnöke, Ali Szaláh Szaádi néhány társával együtt repülőgépen elhagyta az országot és Madridba érkezett.

Az iraki események hátterében a Báát két szárnya közötti régi viszály húzódik meg. A mérsékelt csoport, amely Baker miniszterelnök vezetésében áll, állandó harcra folytat a fiatal és szélsőséges szárnyal, amelynek vezetője Ali Szaláh Szaádi volt. A párt központi tanácsa néhány nap óta állandó megbeszéléseket folytatott a 16 tagú új pártvezetőség összeállításáról és a mérsékeltnek sikerült megbuktatni Szaádi és néhány elvbarátjának bevezetéséről. Az arab országokban jellegzetes és már megszokott harci módszert alkalmazva, Szaádi is a hozzá hűséges katonai egységekhez, jelen esetben a légihaderőhöz fordult, amelynek keretében valóban akadt két pilóta, aki elégedettségének adott azzal kifejezést, hogy bombázta a központi kormányépületeket.

Az események hírének elsőnek az Egyesült Államok bagdadi nagykövetsége juttatta el a washingtoni külügyminisztériumba, mert El Szaádi híveinek mozgolódása pillanatában az iraki kor-

érkező gépet, amelyen egy külföldön meghalt bagdadi nő holttestét hozták haza eltemetni, szintén nem engedték leszállni az iraki repülőterén. Ilyen körülmények között a távirati irodák és laptudósítók sem tudták tájékoztatni a külföldet és a híreket főleg az arab rádióállomások adásából merítette a külvilág.

El Szaádi, aki katonai repülőgépen hagyta el az országot, Madridban, mint „magánember” tartózkodik, amint azt a spanyol külügyminisztérium hivatalosan közölte. A gépen, amely

man azonnal elzárta az országot a külvilágtól, leállította a telefon- és távirókapcsolatot és lezárta a repülőtereket. Egy Beirutból

szóban az amerikai küldöttséget váratlanul érte. Az afganisztáni javaslat sajnálatát fejezi ki afölött, hogy a menekültek hazatérése és kártalanítására vonatkozó eddigi határozatokat nem hajtották végre és a menekültek helyzete továbbra is aggasztó maradt. Az UNO békéltező bizottsága nem haladt előre feladatának teljesítésében és további erőfeszítéseket kell tennie a menekültek repatriálásáról szóló UNO határozat végrehajtása érdekében.

Végül a határozati javaslat közzétételét mond dr. John Davisnek, az ügyi-

Kairóban is leszállt, 16 katonatiszt volt Szaádi társaságában, számuk azonban 11-re apadt le mire Madridba érkeztek.

Az iraki és szíriai Báát-pártok között egész nap folyó érintkezés során alakult ki az a javaslat, hogy hívják össze a Báát-pártok általános konferenciáját, amelyre Damaszkuszba az esti órákban odautazott Michel Aflak, a Báát főtitkára, valamint Amin el Chafez miniszterelnök és a forradalmi tanács elnöke.

Este 8 órakor a kijárási tilalmat felfüggesztették és a bagdadi rádió közlése szerint utasították a hadsereget, hogy térjen vissza kasszárnyába. Az ország többi

részeiben nem volt nyugtalanság.

A Báát két szárnya ellenében álláspontot foglal el főleg a nasszerizmus kérdésében. Mindkét csoport támogatja a Szíria és Irák közötti fuziót, de úgy látják, hogy annak végrehajtása tekintetében is ellentétek vannak közöttük.

1962 decembere óta, amikor a módosított alkotmány az uralkodóra bízta a miniszterelnöki teendőket is. Az új kormány belügyminisztere Radas Gadir, aki eddig földművelésügyi miniszter volt. Gadir már el is indult az afrikai külügyminiszterek konferenciájára, mint a marokkói küldöttség vezetője.

Diplomáciai körökben megállapítják, hogy a marokkói kormány átszervezése a nyugati irányzat fölülkerekedését jelenti. Az új külügyminiszter kifejezetten Nyugat-barát politikust, míg elődje a neutralista államokhoz húzott.

Dr. Burg népjóléti miniszter Prágában és Terezinben járt

AZ ARABOK CÁFOLJÁK A TÁRGYALÁSOKAT

Libanoni támadás Izrael ellen az UNO-ban

New-York (UPI). Jordánia, Libanon, Szíria és Egyiptom tegnap közös jegyzéket intézett az UNO párhuzamos politikai bizottságához, erősen megcáfolva az UNO palesztinai békéltező bizottsága jelentésének azt a szakaszát, hogy csendes és hasznos tárgyalások folytak az Egyesült Államok és a négy arab állam között az arab menekültek kérdésében. A négy

arab kormány rendkívül élesen támadja a jelentést és kijelenti, hogy semmiféle illyenszerű tárgyalást nem folytatott a békéltező bizottsággal.

A jegyzéket a négy aláíró állam megbízásából Georges Chakim, a libanoni UNO-küldöttség vezetője olvasta fel, aki azt kommentálva, rendkívül élesen támadta Izraelt.

Mint ismeretes, a négy arab állam már egy ízben megcáfolta a békéltező bizottság jelentését, de az amerikai UNO-delegáció részéről Francis Plimton meg erősítette, hogy folytatás folytak csendes megbeszélések az arab országokkal a menekült-ügyben.

A négy ország nyilatkozata hangsúlyozza, hogy kizárólag az araboknak Izraelbe való visszatéréséről hajlandók tárgyalni a Békeltező Bizottsággal és sem miféle más javaslat nem jöhet számításba.

Uj kormányt nevezett ki a marokkói király

Rabat, (Reuter). — II. Hasszán marokkói király tegnap Achmed Báhánin 54 éves független politikust miniszterelnökké nevezte ki. Az új kormány hétfőn mutatkozik be a képviselőházban. A 14 miniszterből és 4 alminiszterből álló kormány tagjai valamennyien az új nevezett egységfront tagjai. Ez a csoport az „alkotmányos intézmények” védőjének nevezi magát és volta-keppen nem más, mint a király által létesített párt, amely szemben áll az isztikállal és még egy baloldali csoporttal.

A király első alkalommal nevezett ki miniszterelnököt

Dr. Burg népjóléti miniszter Prágában és Terezinben járt

A miniszter édesapja is a terezini gettóban lelte halálát

Jeruzsálem (Az Uj Kelet tudósítójától). — Dr. Jozsef Burg népjóléti miniszter a hét végét Csehszlovákiában töltötte. Ez a teljesen magánjellegű látogatás úgy jött létre, hogy a miniszter hivatalos megbízatásban útra van Amerika felé és európai tartózkodását felhasználta arra is, hogy régebbi tervét megvalósítsa és ellátogasson Prágába, valamint Theresienstadtba.

Izrael prágai követségének jelenlegi vezetője, Jehuda Nászi kíséretében, dr. Burg látogatást tett a Cseh Népköztársaság szociális ügyekkel foglalkozó minisz-

terénél, akivel általános népjóléti problémákról folytatott beszélgetést. Prágában a hitközségi intézményeket látogatta meg meg, valamint istentiszteleten vett részt a ósrégi Újneu zsinagógában és az új prágai zsidó templomban.

Prágából Theresienstadtba is ellátogatott dr. Burg, ahol megszemlélte az egykori gettó helyét és imádkozott a gettófoglyok tömegsírjánál. Dr. Burgot ez a látogatás különösképpen megráztta, mert édesanyját Németországból annakidején ebbe a gettóba hurcolták el és ott is lelte halálát.

Az arab javaslat első helyre került

Meglepetés az UNO menekülügyi vitáján — Az arabok becstapták az amerikai küldöttséget

New York, (Reuter, IFP) — Az arab államok taktikázása és az amerikai UNO delegáció ügytelensége következtében a párhuzamos politikai bizottság az arab államok által sugalmazott afganisztáni határozati javaslatot fogadta el elsőnek az arab menekültek ügyében. Amikor Michail Hateganu, a bizottság román elnöke bejelentette, hogy megadja a szót az afganisztáni delegációnak az Indonézia és Pakisztán által is támogatott határozati javaslat előterjesztésére, az ülés közben rendkívüli élnökség támadt, mert ez a közlés a többi delegációkat, első-

vőség távozó vezetőjének. Mercer Cook amerikai delegátus szólásra emelkedett és tiltakozott az ellen, hogy az elnök elsőbbséget adott az afganisztáni javaslatnak, mert elsőnek az amerikaiak határozati javaslatát helyezték a bizottság asztalára, tehát ennek a javaslatnak kell megkapni az elsőbbséget.

Élénk vita keletkezett és Hateganu elnök, aki az egész ülés alatt az araboknak kedvez, közölte, hogy neki van joga az elsőbbség fölött dönteni és ezt a jogát érvényesíti az afganisztáni javaslat javára. Az amerikai delegátus tiltakozott ez ellen is és szavazást követelt, ami volta-keppen bizalmatlansági javaslatot jelent az elnökkel szemben, de

az amerikai indítványt a bizottság 38 szavazattal 18 ellenében visszautasította, míg 37 küldöttség tartózkodott a szavazástól. Az arab és muzulmán, valamint a kommunista delegációkon kívül Amerika ellen (Folytatás a 8-ik oldalon.)

AZ AKADÉMIKUSOK FELKÉSZÜLNEK A KEDDI SZTRÁJKRA

A közvetítési kísérletek nem vezettek eredményre

Tel-Aviv (Az Uj Kelet tudósítójától). Az akadémikusok szervezeteinek egyetemes bizottsága tegnap megtette az előkészületeket a jövő kedden megtartandó figyelemzavaró sztrájkra. Az akadémikusok képviselőinek megbeszélése Pinchász Szápir pénzügyminiszterrel, valamint Mose Sapira belügyminiszterrel eredménytelenül végződött. Mint tegnap jelentették, az akadémikusok már eleve pesszimistikusan ítélték meg a helyzetet és szövívőjük kijelentette, hogy semmi remény nincs rá, hogy a jövő keddre tervezett sztrájkot elhalasztják.

A kormány hajlandó bizonyos engedményekre az akadémikusok fizetésemelési követeléseivel kapcsolatban, azonban nem hajlandó eltérni a Horovitz-bizottság javaslatainak elvi vonalától, amely egységes fizetési osztályokat ír elő az összes közalkalmazásban lévők számára.

Vasárnap a Hsztadrut akadémikusok osztályának képviselői tartanak megbeszélést Szápir pénzügyminiszterrel. Az akadémikusosztály áthidaló javaslatokat keres, úgyhogy a november 19-ikére tervezett figyelemzavaró sztrájkra ne kerüljön sor.

A Kocháv 14-ből feltört a kőolaj

A Kocháv 14 olajszondában tegnap gazdag petróleumra bukkantak, mintegy hatszáz méter mélységben, az úgynevezett cheleci rétegben. A mintegy három méter vastag kőolajrétegből a Johnston-vizsgálat után saját erejéből tört felszínre az olaj. A fúrásokat végző Lapidot vállalat igazgatósága elhatározta, hogy a szondát kimélyíti. A Kocháv 14 a „Mirjám farm” területén van, a Kocháv 12 szondától nyugatra és a Chelec 29 olajkúttól északra. A Kocháv 14 szonda fúrás munkálatai csak három hétig tartottak, ami jelentős eredménynek számít az olajkutatás terén.

Kenya parlamentje tegnap elfogadta Dzsomo Kenyatta miniszterelnök javaslatát, amely szerint Kenya függetlenségének elnyerése után tagja marad az angol államszövetségnek.

HOLNAP:

P. HOWARD

(Rejtő Jenő)

AZ ELÁTKOZOTT PART

A kitünő humorista izgalmas, érdekes regénye folytatásokban jelenik meg az Uj Kelet hasábjain!

Szeret nevetni?

Szereti a kalandos történeteket?

Olvassa el P. Howard pompás könyvét!

Holnapi, pénteki számunkban jelenik meg az „ELÁTKOZOTT PART” első része!

A libanoni külügyminisztérium tegnap hivatalos nyilatkozatban megcáfolta a Newsweek hetilap hírének, mely szerint az USA közölte az arab államokkal, hogy támogatja az izraeli vizsházát tervét.

Szeretett édesanyánk, nagyanyánk

Ilona Nadler (Haas)

Jeruzsálem—Budapest

rövid szenvedés után elhunyt

Temetése ma, csütörtökön, november 14-ikén, délután 3 órakor lesz az Orosz Udvarból.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

Bretter Ilona (LONGÉ)

Kolozsvar — Bechovot

elhunyt és nov. 10-én csendben eltemették.

Gyászolják a Bischitz, Ronnen és Vizsolyi családok, testvérei, unokái, dédunokái.

A rabbinátus engedélyezte egy haifai férfi „bigámiáját”

Ujabb házasság a régi felbontása előtt — „Francia négyes” bírósági bonyodalmakkal

Haifa (Az Uj Kelet tudósítójától). A haifai rabbinátusi bíróság Luft - Sear Jásuv - Attiah tanácsa kedden házassági engedélyt adott Aharon Ben Eljahu 40 éves haifai lakosnak a Neon-Or üzem tulajdonosának, annak ellenére, hogy formailag még nem vált el előző feleségétől.

Ez a ritka rabbinátusi ítélet a legújabb felvonása egy „francia négyes” tragikomédiának, amelynek premijerje ez év májusában játszódott le a nyilvánosság előtt.

Ben Eljahu az év elején nyújtotta be a válókeresetet felesége, Mirjam ellen, aki bizonyos idő óta szerelmi viszonyt folytatott Jichák Nadszar kétgyermekes családjával, egy vasbesztergályos üzem tulajdonosával. Mirjam egy karmeli elemi iskolában tanító, ahol kötelesegtudó tanerő hírében áll és köztiszteltnak örvend.

A Ben Eljahu házaspárnak két fia van és az egyik az anyánál, a másik az apánál él.

Ez év májusában, szombaton délután, amikor Ben Eljahu ügyvédje, Jaron Bár Daján társaságában meg akarta látogatni a másik fiát, Nadszar véresre verte, sőt, a vád szerint, el akarta gázolni vetélytársát. A bíróság súlyos testi sértés és elővigyázatlan vezetés vétsége miatt feltételes elzárásra és pénzbírságra ítélte Nadszart, aki időközben elvált feleségétől és akit a rabbinátusi bíróság havi 325 font tartásdíjra kötelezett.

Néhány hónappal ezelőtt a rabbinátusi bíróság kényszerelést ítélt Ben Eljahu javára, felesége, Mirjam azonban nem volt hajlandó megjelenni a tárgyaláson, hogy átvegye a válólevelet, ahogy azt a törvény előírja. A rabbinátus egyetlen pruta végkielégítést, vagy tartásdíjat sem ítélt meg a feleségnek és elrendelte, hogy mindkét gyermeket adja át az apának.

A kényszerelést végrehajtása azonban nehézségekbe ütközött, mert ha az asszony nem fogadja el személyesen a válólevelet, újabb rabbinátusi tanácskozásokra van szükség, mielőtt további lépéseket tehetnének az asszony ellen.

Időközben szerelmi viszony fejlődött ki Ben Eljahu és egy amerikai származású középszkolai tanár között, aki egyébként ugyancsak elvált asszony. Miután Ben Eljahu felesége nem volt hajlandó átvenni a get-et, Bár-Daján ügyvéd kérvényt nyújtott be a rabbinátushoz, hogy

engedjék meg kliensének újabb házasságát.

Tegnapelőtt a rabbinátusi tanács engedélyt adott Ben Eljahu házasságára. Tekintettel arra, hogy Ben Eljahu szefárd származású, csupán Niszim országos főrabbi jóváhagyására van szüksége, hogy törvényes házasságra lépjen, annak ellenére, hogy előző feleségétől még nem vált el hivatalosan. Ha Ben Eljahu áskendézi lenne, a Gerson rabbi féle tilalmi törvény értelmében száz rabbi aláírására lenne szükség a tilalom feloldására.

AZ ARABOK ATTÓL TARTANAK, HOGY A VATIKÁN ELISMERI IZRAÉLT

Beirut (IFP). — Az arab sajtó élénken foglalkozik a vatikáni egyetemes zsinat elé terjesztett nyilatkozattal, amely felmenti a zsidóságot Jézus megfeszítésének vádjától. Az El Nahar című beiruti lap szerint a Vatikán ennek az okmányoknak a terjesztésével Izrael hivatalos elismerését készíti elő.

Namat Szama óvárosi katolikus püspökhelyettes sajtófogadáson bejelentette, hogy Jeruzsálem latin patriárchája nevében VI. Pál

papához fordult és azt követelte tőle, hogy a katolikus egyház ne tegyen lépést a zsidókhoz való közlekedésre, mert ezt úgy értelmezik, mint az arabokat üldöző Izrael államának támogatását. A zsinat elé terjesztett okmányok az a mondata, hogy nem lehet felelőssé tenni nemzedékünkben a zsidókat Jézus haláláért, semmiképpen nem változtatja meg a tényeket, amint az Uj Testamentum ismerteti azokat — jelenti az arab sajtó.

Zenés vigjáték a Náchál-együttes műsorán

Tel Aviv. (Az Uj Kelet katonai tudósítójától). Cvi Cur tábornok, vezérkari főnök is jelen volt kedden este a Náchál színi-együttes új műsorának premijerjén, amelyet a tel-avivi Náchalmáni utcai teremben tartottak meg. A nagyszámú meghívott közönség igen meleg óvációját fogadta az együttes fellépését és annak kitűnő zenekarát.

A Náchál színi-együttes forradalmasította a katonai

kiszínadok szokágyakorlatát, amelyek mind egyfelvonalos sketchekkel és különálló énekszámokkal szövegezték szórakoztatni közönségüket. Ezalkalommal a Náchál együttes teljes műsort betöltő zenés vigjátékot adott elő, amelynek témáját egy negevi Náchál településen lejátszó események képezik. A darab címe „Semes bámbár”, vagyis „Negevi nap”.

NÁZARET IS AUTOMATIKUS TELEFONKÖZPONTOT KAPOTT

Az ország északi részében felavatták az utolsó automatikus telefonközpontot Názaretben. A felavatási ünnepségen résztvett Eljahu Szászton postaügyi miniszter, az északi kerület megyefőnöke, Názaret polgármestere, az egyházak vezetői és közeleti személyiségek.

A postaügyi miniszter ünnepi beszédében rámutatott arra, hogy a félmillió font költséggel létesült automatikus telefonközpont

2 ezer előfizetőt tud majd kiszolgálni a jelenlegi négyesével szemben. A miniszter beszélt Názaret város jellegéről és hangsúlyozta, hogy mintaképül szolgál a zsidók, az arabok és a többi törzsek békés együttélésére.

E. Halfon megyefőnök annak a reményének adott kifejezést, hogy megépül majd a Jeruzsálem-kairói és Jeruzsálem-damaszkuszi telefonvonal is. A felavatott telefonközpont a 80-ik az országban.

A magyar-zsidó nők világszövetségének fogadása Schönfeld Jenőné tiszteletére

Megalakult az amerikai tagozat is

Tudósítónk jelenti: A magyar zsidó nők világszövetsége (HJWO), amely szociális tevékenység kifejtésére alakult egy évvel ezelőtt Izraelben, tegnap este fogadást rendezett Tel Avivban Schönberger Jenőné, a

szövetség braziliai tagozata elnöknőjének tiszteletére. A HJWO-nak Tel Avivon kívül Rómában, Rio de Janeiroban és Párisban van helyi csoportja, míg a napokban alakult meg az amerikai csoport, amelynek vezetését dr. Stephen Wise, az ismert magyarszármazású amerikaicionista politikus leánya vállalta.

A kolozsvári származású Schönberger Irmát, aki a veterán cionista Náhári-Schwartz Mose huga, a HJWO izraeli titkárnője, Frölich Magda és dr. Weissburg Chájimné köszöntötte. Üdvözölő beszédet mondott a HOH titkárságának nevében Farkas Tibor főtítkárs és Goldstein M. asszony, a WIZO magyar női tagozatának képviselője.

A magyar-zsidó nők világszövetsége elhatározta, a közeli hetekben meglátogatja a kórházban fekvő és az agokházában lévő magyar anyanyelvű betegeket és öregeket.

• TANUKAT KERESNEK, akikkel együtt vittek el a pápai gettóba Auschwitzba, Stern Lili és Kohn Beáta Páparól, akiket együtt vittek deportálva. Hoffmann Franci, Mészáros M. Schwab Franci, Názaret III, 47/1.

• TANUKAT KERESNEK, akik velem voltak lágerben: Baka-Mare, Auschwitz, Riga, Minszervand, Dzsudzangon, Popova, Stutthof, Lili, Neustadt-Glewe. Bilal Chábi, Oudera, Cerev Loti.

HIREK

ELŐFIZETESI DIJA HAVONTA 5.80 IL. Tel-Aviv, POB. 831.

Fiókiadóhivatalkok: HAIFA:

Schapira 13, tel. 2453. Irodai órák után:

Tel: 66711.

Jeruzsálem: Javec 7. Tel. 26046.

— A japán nagykövet az elnökénél. — Hiszaji Hattori Japán új nagykövete tegnap átnyújtotta megbízólevelét Zalmán Sázár államelnöknek. A szertartáson Aba Even helyettes miniszterrel, hogy ilyen kapcsolat és megjelente az elnöki hivatal és a külügyminisztérium főtisztviselői is. Amikor az új japán nagykövet az elnöki rezidenciához érkezett, megszemlélte az utasok díszszázadát és a hadsereg zenekara eljátszotta a két nemzet himnuszát.

— Búcsú Amosz Ben Guriontól. A tel-avivi újságírók szervezete és a rendőrségi riporterek bennsőséges ünnepség keretében búcsúztak el Amosz Ben Gurion rendőrtábornoktól, a tel-avivi körzet főparancsnokától, aki január elsején megvált tisztségétől és az Ata textilgyár igazgatósági tagja lesz. Ugyanakkor köszöntötték Jákov Kammer ezredet az új tel-avivi főparancsnokot és J. Nass ezredet, a rendőrség szövegírójét, aki a napokban tért haza külföldi útjáról és újból átvette feladatát. Az üdvözlőbeszédet Uri Készári, a tel-avivi újságírószövetség elnöke mondta.

— Hisztadruti tagsági díjat szednek be a szervezeten munkásoktól. Az Uj Kelet tudósítója jelenti: — A Hisztadrut újra napirendre tűzte a szervezési díjak beszedését olyan alkalmazottaktól, akik szervezettel munkahelyen dolgoznak ugyan, de nem tartoznak semmiféle szakszervezethez. A Hisztadrut megfelelő törvényelő készítésről gondoskodik, hogy a díjak beszedhető legyenek. A szervezett helyen dolgozó szervezeten alkalmazottak ugyanis a szakszervezet teljes védelmét élvezik. A Hisztadrut ezen díjak levonásának lehetőségét a kollektív szerződések keretében kívánja biztosítani.

— Tel Aviv városa 62 új tantermet épített. Tudósítónk jelenti: Tel Aviv közoktatási osztálya az elmúlt hét hónap alatt három új iskola és összesen 62 tanterem építést fejezte be a város különböző részein. Így a Hátikva negyedben felépült a 24 osztályos Amiel vallásos elemi, Hádár Joszefben 8 osztályos Moreset elemi és a Jád Eljahu negyedben az Águdát Jiszráél önálló iskolahálózatának 4 osztályos épülete. Négy új tantermet kapott a hádár-joszefi Jelin, a jád-eljahu Rókách, a kfár-sálemi Alkálj és a jaffai Chábád-clemiiskola. Az ugyancsak jaffai Chászán Aráfá arab iskolát négy tanteremmel bővítették.

— A szakszervezeteket irányítani fogja a Hisztadrut. Az Uj Kelet tudósítója jelenti: A Hisztadrut szakszervezeti osztálya tegnap részletes tervet dolgozott ki a gyáripari szak- és segédmunkások elosztásának szabályozására. A probléma azért merült fel, mert míg bizonyos gyárüzemekben, mint például a Juvál Gádban és az akkói acélkohóban munkás elbocsátásra van szükség, míg más iparvállalatoknál igen komoly munkáshiány mutatkozik. Így Bét Seánban az ottani szövüzetekben olyan munkáshiány, hogy a munkaügyi minisztérium azt javasolta, alkalmazzanak háziasszonyokat, akár fél napi munkára is. A Hisztadrut ebben az ügyben részletes tervet fog kidolgozni, mely egyúttal szakmai átképzést is elő fog irányozni.

— Uszó csempész Eljában. Az éjlári vármatóságoknak sikerült megakadályozni három értékes fényképezőgépek becsempészését. A gépeket a Járden hajó egyik matróza hozta, aki most tért vissza Ausztráliából. A matróznak sikerült elkerülnie az első vámellenőrzést, oly módon, hogy kiugrott a hajóból és úszva tette meg az utat a kikötőig. Itt találkozott egy társával, akinek átadta a gépeket, majd visszatért a hajóhoz. A vámország akkor vette észre a csempészést kiértelet, amikor a fényképezőgépeket át akarták adni egy harmadik személynek. A vámőrök üldözésbe vették a csempészt és le tartóztatták a tengerész is, aki beismerte tettét. A fényképezőgépeket elkobozta a rendőrség.

— Meghalt a kátránnyal leforrázott gyermek. Közel egyheti szenvedés után tegnap meghalt Tel Avivban a hatéves Eljahu Kohén, aki a mult hetén megsebesült, amikor felrobbant egy forró kátránnyal teli üst. A szerencsétlen kisfiú az iskolából egy csoport gyerekekkel ment haza és a Hátikva-negyedben, az Eukalipthus utcában, ahol az üstet kátrányozták, megálltak és nézelődni kezdtek. Ekkor váratlanul felrobbant a forró kátránnyal teli üst és három hatéves kisfiút megsebesített. Két gyereket az első segélynyújtás után hazaküldtek, de Eljahu Kohén, aki súlyos égési sebeket szenvedett, azóta a kórházban volt.

— Kétemeletes parkolót építenek a tel-avivi vásártélen. Tudósítónk jelenti: A tel-avivi városháza kezdeményezésére emeletes autóparkolóhely épül a Petach-tikvai úton, a nagyvásártélen közelében.

— Savanyú kávé. Cukor helyett citromsavval ízesített kávét ivott Chájim Bavli tel-chánáni és Pincás Glasberg haifai lakos, amiből kifolyólag a Rambam kórházba kerültek. Kiderült, hogy a kávét Glasberg felesége főzte és a férje által a fűszeresnél vásárolt „cukorral” édesítette meg. Pincás Glasberg az alsóvárosban lévő Plumer-téren vásárolta a cukrot, ami helyett tévedésből citromsavat adtak el neki. A két kávéívó a gyomormosás után túl van az életveszélyen.

— Négy vallásos család iskolai különbsztrájkot folytat Szderotban. Mint emlékeztet, Szderot délvideki olévárosban a tanév kezdetén több mint egy hónapon át tiltakozó sztrájkot tartott, a vallásos iskola növendékeinek szülei, mert gyermekeiket a város szélén épült új épületbe akarták átvinni. A szülők akciója kölcsönös megegyezéssel már régóta véget ért, most azonban kiderült, hogy négy vallásos szülő „különsztrájkot” folytat és nem küldi gyerekeit iskolába. Ezek a szülők nem ismerik el az annakidején kötött megállapodást. Jonathan Jifrách, a községváros elnöke kijelentette, hogy a tanköteles gyerekek szülei ellen a törvény szigorával fog eljárni, ha az iskolai igazgató főjelentés tesz ellenük.

— BERKOVITS MIHALY. (Nagybányáról), a Volt Északkeleti Deportáltak Felkutatására alakult Bizottság nemzeti és lengyelországi kiküldöttje kéri rokonait és ismerőseit, írjanak címre: Nesz-Clona, Sikun Máchne Mátyás 12/12.

— Át akarták szökni Gázába. A beér-szávi törvényeszek 15 napos vizsgálati fogságot rendelt el Ráchel Sosáná 20 éves jeruzsálemi és Mázál Rókában 18 éves tel-avivi lakosok ellen, akik át akartak szökni a gázai sávba. A határmenti Náchál-Oz kibuc tagjai tegnap az esti órákban észrevették a két lányt, amint a határ mentén csavarognak. Értesítették a rendőrséget, amely őrizetbe vette a kalandoskedvű lányokat. Tegnap, amikor vizsgálati fogság elrendelése céljából bíróság elé állították őket, a rendőrség képviselője elmondotta, hogy Ráchel Sosáná és Mázál Rókában már néhány hónappal ezelőtt is Gázába akartak szökni.

• ELADÓ kétszoba-észkemtertes lakás, Wilhelm, Givatájim, Sheinkin-u. 79. II. bej.

Tanuljon kellemes, jövedelmező szakmát 1963 november 17-én

masször-kurzus

indul.

A kurzus tanrendje:

- ★ Anatómiai alapfogalmak
- ★ A masszázis tudománya
- ★ Általános masszázis
- ★ Gyógymasszázs
- ★ Sport masszázis

A végzetek bizonyítványt kapnak.

Beiratkozás: GOLDMANN MASSZÖR ISKOLA Tel-Aviv, Bázal-u. 13.

Olvassa holnap

a Jedit Achronotban

ישנת אחרונת

a megdöbbentő történetet, amelyet minden magyarországi származású érdeklődéssel fog olvasni:

A magyar zsidóság kincseit egy bőröndben az Egyesült Államokba csempészték

Hogyan kísérte meg Becher megmenteni az életét azzal, hogy átadta a rabolt vagyont, amikor az amerikai hadsereg már közeledett.

★

Ugyanabban a számban:

Robert Saint-John új regénye:

„Az ember, aki Istennek hitte magát”

a dr. Kasztner-ügyről.

Az amerikai zsidók általában szeretnek résztvenni Izrael felépítésében. Van, aki gyárat alapít, kereskedelmi vállalatot létesít, szőlőt épít, párdeszt vesz. Szerényebb anyagi eszközökkel rendelkezők ócska ruhát küldenek. Care-csoma gokat és újvívi üdvözlőt.

Legújabb az adakozás egy újabb fajtájára bukkanunk, Frádl in Majse Valecky New Yorkból könyveket küldenek. De úgy látom, olyan nagy számban, hogy az ajándékozónak nem futotta az idejükből vagy a türelmükből mind-egyik példányra a nevüket ráírkanntani, bélyegzőt csináltattak hát, azt ütötték rá: „A matone fin Frádl in Majse Valecky, New York.”

Nem tudom, mi volt a Valecky házaspárnak a célja ezekkel a könyvekkel, az új világot akarták-e tölteni megszabadítani, mint olyasmitől, amire ott már nincs többé szükség, vagy tán bennünket akartak vele bolondítani, neszegek, fogyasztókat, Izraelben jól fog, hiszen ti még gyerekcipőben jártok.

En Bét Orenben akadtam rá a Valecky-házaspár ajándékára, de úgy sejtem, került belőlük máshova is. Seholse vágyódom úgy a betű után, mint azoknak a helyeken, amelyek távol emek a kulturcentrumoktól és seholse adhatja az ember ugyneki magát az olvasásnak, mint éppen az ilyen helyeken. Itt az olvasás kultusz. Talán azért, mert a munkán kívül ez az egyetlen kultusz, amit üznek. Két szép könyvtár is kínálja magát az olvasásra, ingyen, betét, havidíj nélkül, az a fontos, hogy forgassák, olvassák. — Ezt tessék, olvassák! Reggelig le se teszi — sziveskedik a könyvtáros.

Válogatás közben bukkanunk rá a Frádl és Majse Valecky ajándékára. Külön felszerényekben volt szépen felszerakoztatva, mint némely házból a vitrinben a nagypapa szombati fűszerezeneje, amelyet emlékül őrznek.

Hát ez mi? — kérdelem.

Jiddis, Amerikából — mondta fitymálva a könyvtáros.

En meg rárontottam. Erdemes volt. Valaha Perce-nél, Sálom Aléchemnél és Sálom Aschnál hagytam abba. Vagy 25 könyvön ettem magamat keresztül, amíg végül Sápírára akadtam, aki némileg hasonlít a nagy mesterekre, ha új utakon jár is.

Sápíra nem érte meg, hogy minden írását könyvben lássa viszont, a „Los-Angelesi Sápíra Köszörvim Kommitte” állított neki gyönyörű emléket. Izraeli írók, még a legnagyobbak is, büszkék lennének, ha életükben így tudnák az olvasók kezébe adni szellemi termékeiket, papírból, betűből, külső és belső csomagolásban.

L. (Lévi Jehosua) Sápíra egyiké — hogy mi is állítsunk számára egy szerény fejtűt — a mult számban született a kivi kor mányzósg egyik falujában. Mi is lehetett akkoriban egy orosz zsidó gyerek kezébe újja? Három éves korában chéder, chimis, Ráse, gemore, aztán meg a tanház, sok éhezés és rengeteg imádkozás. Amíg meg nem jelent a színen Kirpicsnikov, az orosz tanító.

Az orosz tanítótól eleinte az orosz nyelvet tanulta, aztán meg egyebet, világi dolgokat. De az orosz tanítótól még valami ragadt rá — „sáigee-stik”. Mit csinál egy cheder-gyerek, ha belekóstol az idegen betűkbe? Verseket ír, novellát vagy regényt. Eleinte persze csak az asztalfiók számára, hogy

aztán egyszerre lepje meg vele a világot, aztán, ahogy S. Miller a biográfiájában írja, amelyből jelen soraimat meritem — elindult el-foglalni Varsót.

Varsót bizony nem foglalta el, egyetlen vers, novella sem látott nyomdrafestéket tollából a varsói lapokban. De enni csak kell valamit, ha költő is az ember, beállott hát egy műhelybe, ahol kalapdíszeket segített gyártani nem nagy tehetséggel.

Később az írói szakmába inkább vágó nyomdász más teréség iránt kezdett érdeklődni. Volt is, aki bevette volna nyomdájába inasnak, de fizetés nélkül. Hazament hát szűkebb patriájába, ahol házitánítószkodott. Közben jött egy öt álló esztendőig tartó viszonzatlan szerelmem, öngyilkossági kísérlettel, ahogy azt fiatal írók és költők rendszeresen szokták.

De az orosz zsidó írók karrierje Odesszában kezdődik. Utóvégre éhezni ott is lehet. Egy szép napon aztán, amidőn már szédült az éhségtől, az egyik odesszai orosz lapban vicepályázat jelent meg. Megírta hát a viccet és beküldte. Igen ám, de ki tudja, befutott-e a levél a szerkesztőségbe? A borítékra ugyanis nem ragasztott bélyeget, mert hiányzott a néhány koppek a bélyegre. A vicc megjelent és másnap egy pénzutasítvány egy rubelről.

Ujra Varsó, de ezúttal a szerencse jobban kedvezett, az írásai kezdenek itt-ott megjelenni. Mi jöhét Kiev és Varsó után? Csak az Új Világ, ahol az utcán hevernek a dollárok, csak össze kell azokat gereblézní. Az ut azonban Londonon keresztül vezet. Itt meg kellett egy kiskorog állni, talán azért, hogy az utkötséget összekaparinthassa. Ez bizony jó hosszú időt vett igénybe, egy teljes évet. Itt Jozsef Chájim Brenner tologatja a szekerét és síkkel. A kódós Albion is jó hatással lehetett rá, megtermékenyítette, írásai egymásután jelennek meg az ottani jiddis sajtóban.

1906-ban került Amerikába. Itt szépen megindult, nem is az írás, hanem éppen az egyik novellája körül keletkezett vita révén.

A nyugtalan férfi Sápíra azonban nem tudott sokáig egy helyen ülni, az amerikai stílusba se tudták a keménynyaku költőt beletörni. 1910-ben visszament hát újra Varsóba. Itt a „Freind” belső munkatársa lett és tevékeny szépirodalmi munkásságot fejtett ki, sőt idegen vizkre is kivezett, lefordította Viktor Hugó egyik regényét jiddisre.

De röviddel utána, a „Freind” tudósítói igazolvánnyával a zsebében, már Svájcban találjuk, ahol Zürichben — fűszerkereskedést nyitott. Egy évre rá újra New Yorkban bukkan fel, ezúttal mint — vendég-lős. A számítása nem volt éppen rossz — írja Miller.

New York minden zsidó írója majd hozzá jár emi a kollegához. Jöttek is szép számmal, csak hogy az orrukat huzogatták, az étel nem volt valami izletes, a tisztaság is sok kívánni valót hagyott maga után. De mégis kolléga, támogatni kell hát, talán inkább abban, hogy csatlakozzon a vendéglőt, mint ahogy abban is támogatják, hogy megnyissa... Más kollégák viszont azért jöttek a Sápíra vendéglőjébe, mert ott nem volt muszáj „bensolni”, az étkezés után való imát elmondani, meg aztán szaktárs, fel lehetett hát az ebédet vagy a vacsorát iratni. De éppen itt volt a bíbi, mert addig irogatott fel, amíg egy szép napon le kellett törni az egészét, adósságot, vendéglőstől egyült.

De azért költő a költő, hogy az ilyen apróságot ne

vegyen nagyon a szívére. Ha Eszakon nem tudott belogolni, majd felvirrad a szerencse csillaga a távoli Délén és Los Angelesig meg se állt. De mit csináljon Los Angeles zsidósága egy jiddis költővel, aki mégiscsak egy báty, nem tehet be egy ilyen embert komoly hivatalba! Rendeztek hát teletére egy bankettet. A banketten szép számban jelentek meg, csupán az ünnepeit hiányzott. Nekí egy-kis párnosze kell — mondotta aztán, — ami mellett nyugodtan irogathatna, szöszök be a bankettjüket és nagy haraggal, keserűséggel otthagya Los Angeles és vissza újra Nem Yorkba.

Itt aztán könyvkereskedést nyitott. Eleinte rendszeres bolt, firmával, ahogy dukál, majd meg átvitte a néhány megmaradt könyvet a lakására, ahonnan Frádl, a felesége, cipegette a könyveket a gyér számu vevőknek és szaporította az adósságot a kiadónál.

Ujra rövid próba — vendéglővel. Akadt is egy bold szerkesztő, aki adta volna hozzá a tőkét, de „jó” emberek hamarosan felvilágosították, hogy csak az ablakon dobja ki a pénzt, abbamaradt hát a dolg.

Egy zsidó író azonban nem esik a feje lágyára. Most már világosan látta, hogy eddig téves utakon járt, valami újat kell teremteni, valami nem mindennapi, amivel máról holnapra meggazdagodik az ember. Egy találmányon kezdett dolgozni, számos fényképet akart gyártani. Közben az irodalmat sem hanyagolta el, írt is.

1921-ben újra a kezébe vette a vándorbotot és bement Los Angelesben kötélki. Most már több érdeklődéssel vették körül, hiszen ezúttal már nem mint hó jött, hanem mint „feltaláló”. Segítették is, nagy bankókkal, csak amidőn a találmány késett, huzódottak el tőle.

Doigozhatott hát, ha az ereje bírta, furt, faragott, kalapált, de a főteher megint csak az asszonyra esett, aki — Miller szavai- val élve — napról-napra vándoratra indult, hogy valahol egy-egy ötöt vagy legalább egy hármast felhajtson, hogy valamiképpen át lehessen vészelní a napot.

Talán ömaga sem hitt a találmányában, az egész csak önámítás volt, hogy ne lássa, ne hallja a szürke életet. A huszas években a pennához alig nyúlt. Egy-két novella, ennyi az egész. Ha bele is fogott valamibe, mindig félbemaradt.

1927-ben újabb tragédia meghiált Frádl, a hűséges asszony. Ez után aztán a találmányát is elhanyagolta. A fájó emlékek Los Angelesben nem hagyják nyugt, visszatért Nem Yorkba. Itt újra nekifog az íráshoz és 1931-ben megjelenik „Newyorkis” című könyve. A „Jiddise Meluche” is új kiadást ér el. Belepött társzerkesztőnek az akkoriban alapított „Die Woch”-ban. De a 22. szám után összeküldözött a társaival és otthagya őket.

1933-ban új tervek. „Stüdió” címen negyedévi folyóiratot szándékozik kiadni. Keresztül-kasul járja az országot, előfizetőket gyűjt, pénzt szerez és meggyőződéssel hiszi, hogy olyan lapot sikerül teremtenie, „amelyet zsidók még nem írtak” és amiből csöngedezik a jölét is. Két éven keresztül, 1933-tól 1935-ig össze-vissza három szám jelent meg, aztán a „Stüdió” kapui bezárultak, amint S. Miller a biográfiájában szellemesen írja.

A harmincas években Sápíra hirtelen baloldarra tolldott, sőt levelezett is moszkvai barátaival a visz-

zatérésről, de aztán nem lett teőle semmi, mert a mint dr. Mokdomi megjegyezte: „Sápíra olyan kommanizmust akart, amelyet egy kis csoportban direkt az ő számára főttek. Nem volt egyéb kívánsága, csak az hogy Moszkvába külön lakosztályt rezerváljanak neki, jó bőséges kosztál, azt írasson, ami neki tetszik és más hasonló burzsuaj álmok”. De azért csak húzott a baloldárhoz, néhány írása is megjelent a baloldali lapokban. Lassacskán azonban a baloldali eszmék is elpárologtak belőle.

1939-ben ismét, harmadszor is feltűndezett Los Angelesben.

A következő kilenc év hosszú bírok volt a szürke jözség és a kódós részesség között. Nem lehet és nem szabad Sápíra biográfiájából ezt a dolgot kihagyni, meg kell mondani, hogy husz esztendőn keresztül, a halála napjáig Sápíra — jvott.

Mi, zsidók nem vagyunk az ilyesmizek szokva — állapítja meg Miller. — A zsidóknak tehát szörnyűkötök is rajta. Egy zsidó író legyen? Még pedig L. Sápíra! Egy ilyen okos zsidó! Lenetséges?!

Egy rövid biográfiában nem lehet hosszú kutatásokba belebocsátkozni, én csak annyit tudok mondani, hogy L. Sápíra, a zsidó író — ember volt, egy őszegabalyodott cérnagomolyg, amelyet nagy türelemmel ki lehet bogozni vagy még jobban összekuszálni. L. Sápíra okos zsidó volt, bölcs és mégis jó csomó butaságot követelt el. Az ő üzletel a találmánya és az ivása — boindóság volt.

En csupán a két végét fejezem meg az összecsomózott gomolyagnak. Nem azzal a szándékkal, hogy kibogozzam, hanem csak megmutatni, hogy honnan lehet megkezdeni. Az iváshoz a Frádl halála bajtotta.

Frádl halálával — folytatja Miller — számár nemcsak a kedve, a felesége, a hitvesháza halt meg, hanem az anyja is, akinek szintén egyetlen gyermek volt. És ekkor lett másodszorra árva. Nem egyszer nézte, az ágyán ülve, kódós szemekkel a Frádl arcképet két gyermekével — akik az első férjétől származtak, akik a Sápíra kezébe hagyták el és akiket soha látott többé viszont, — amint szomorúan jaldult fel keserűen szakadt ki belőle: Frádl, Frádl, miért hagytál itt?!

1941-ben fájdmát azzal próbálta csillapítani, hogy „Fun Korban Mánche” címen egy kis verses könyvet adott ki. Ez fejta akart lenni a Frádl sírjára és amint írja, egy kis megnyugvás a maga szíve számára. Ez a megnyugvás azonban nem hővékezett be és a „szürke napokon és a fekete éjszakákon” könnyebb volt a világot nézni „a nikotás füstje és az alkohol mámorá között”, mint jözan hideg szemekkel.

A pohár mellett az irodalom ugyszólván nem létezett számára, de 1-2 órán át, amidőn az alkohol mámorá elszólt, újra a jözzel okos Sápíra volt és újra veleült az irodalommal. Erdéklődött minden iránt, ami a zsidó és a világirodalomban történt, lelkesen beszélt róla és élesen, okosan kommentálta. De a testét soha rágtá és a keserű csépp meg kellett édesítse az életet.

Ellenc év hosszú alkony. De közben ki-kiruccant az irodalom berkeibe. 1945-ben kiadott egy rövid tanulmány-gyűjteményt és feljegyzett néhány aforizmat, gondolatot. Utolsó éveiben már szinte nem látta, hogy mit ír.

Es egy szomorú szerdai napon, pontosan tizenöt évvel ezelőtt kilehelte lelkét.

Néhány nappal ezelőtt nyitották meg a Jeruzsálemi Héber Egyetem területén épült Nemzeti Könyvtárban a „Mökiéc Nirdámim” (Szunnyadók ébresztője) jubileumi kiállítását. Könyvek, folyóiratok, úveg alatt, tanuskodnak arról a szellemi evolúciót bizonyító munkáról, amelyet 1863-1963-ig végzett, — a „Mökiéc Nirdámim” tudós gárdája.

Eliezer Lipmann Silbermann, a poroszországi Lyk városka szülötte, a „Hámgid” című, első héber újság szerkesztője kezdeményezésére jött létre a „Mökiéc Nirdámim”. Célja, miként a neve is mutatja, nyomtatásban megjelentetni mindazon régi héber íratokat, amelyek a világ különböző könyvtáraiban porosodnak. A kitűzött célt a remélnél jóval tökéletesebben valósították meg. A kiállított gazdag anyag győzi meg az érdeklődőket erről.

Jozsef Kohén, a Bibliográfiai Intézet főmunkatársa, rendezte a kiállítást. A szamosujvári születésű, kiváló bibliográfus, számos értékes munkával alapozta meg tudományos hírnevét a szakkörökben. Ennek a kiállításnak a szakszertű, gyors áttekintést nyújtó megrendezésével, öregbette azt a megbecsülést és munkája megbízhatóságába vetett bizalmat, amellyel hazánkban is, külföldön is, megajándékozták.

A magyar-zsidó rendező kezében nem sikkadtak el a magyar-zsidó tudósok munkái. Nem kellett elfogultnak lennie.

Csak a „Mökiéc Nirdámim” történetét s benne a magyar-zsidók munkásságát kellett ismertetni.

Es éppen ezen a téren Jozsef Kohén tárgyi tudása — minden dicséretet megérdemel.

Kaufmann Dávid, Bacher Vilmos, Guttmann Mihály, — mindannyian a budapesti Ferenc József Országos Rabbiképző professzorai voltak, — akik a magyar fővárosban keltették életre középkori zsidó bölcsök, feledésbe merült műveit, most, e kiállítás bizonyítják könyveikkel, hogy kizárólag tájékozatlanság szülte az „elszárdt ág” legendáját a magyar-zsidóságról.

Ha pedig valaki kétségbe akarja vonni ezt a helvregizitást, annak komoly fejtörést ad az ungvári születésű dr. Chájim Bródy, a tolvacs és pozsonyi jesivák neveltje, a „Kicur Sulchán Aruch” szerzőjének, a lángelmű Slomo Ganzfriednek az unokája. A Szobranctvai családi otthonban, édesanyjától, a magyar

Aruszi beismeri a szökést

Niszim Aruszi, aki — mint emlékeztet, Náchman Farkassal és Joram Landsbergel együtt néhány hónappal ezelőtt megszökött a jaffai őrzetes cellából és a tel-avivi törvényszéken beismerte „a törvényes fogságból való szökés vádját”. Azzal védekezett azonban, hogy eredetileg nem volt szándékában a szökés, minthogy azonban olyan cellába került, amelynek lakói már előzőleg kitervelték azt, nem ellenkezhetett, mert különben besúgónak nézték volna.

Aruszi azt kérte a törvényszéktől, vegye tekintetbe, hogy most ötövi börtömbüntetést tölti, amelyet egyetlen betörésért szabtak ki rá, míg más bűnözőre csak több betörés elkövetéséért mérnek ki ilyen súlyos büntetést. A törvénysek csütörtökön hirdeti ki az ítéletet.

Klasszikus írók szeretetét tanulta meg. Vajon miféle elszárdt ág gyümölcse volt ő, aki egy ősi magyar város légkörében, majd Prágában, Spanyolországban élt héber költők, Jehuda Hálévy, Abraham Ibn Ezra, Emmanuel Fransisz költeményeit fedezte fel és jelentette meg a „Mökiéc Nirdámim” keretében, olyan lelkiismeretességgel dolgozva, amely példát mutat eljövendő idők kutatói részére is. Chájim Bródy érdeme, hogy átmentette az utókor gyönyörűségére. a „Máchor Vitry”-ben található „kunteresz ha-pijutim”-ot, amelyet Rási egyik tanítványa írt. A feledésbe került és újra jelentkező héber költészetben lévő intervallumot Chájim Bródy munkássága segítette, nagy mértékben, kitölteni. A szemlélő meggyőződhetik arról.

A „Mökiéc Nirdámim” keretében nem adtak közre publikációkat, a vezetésében azonban tevékenyen működtek. Hercz József, Hermann londoni főrabbi, akinek angol magyarázatokkal ellátott Bibliáját, Budapestben is megjelentették a háború alatt. Duschinsky Jákob, Koppel lelkes támogatója, vezetője tagja volt az egyesülések. Fontos történelmi munkák szerzője volt. Ő adta ki az Offenbacher hitközsegről szóló „Mázkir nösámot” című művet. Nagypapjáról, a verbói Koppel Chárif rabbiról, a londoni nagy zsidó templomról, valamint Dávid Oppenheimről tartalmas monográfiákra írt. Büchler Abraham tudományos elfoglaltsága mellett is, időt szakított arra, hogy foglalkozzék a „Mökiéc Nirdámim” problémáival.

Jesájahu Tisbi, nagy felütnést keltett tudori értekezése a kabalista Rabbi Ezriél agadáinak magyarázatairól, a „Mökiéc Nirdámim” sorozatában jelent meg 1945-ben. Ez egyedül álló jelenség volt. Sem előtte, sem utána, nem került erre sor.

Dr. Vajda György Budapestről került Párisba. A „Mökiéc Nirdámim”-ban ő képviseli a francia-zsidó szellemi életet. Filozófiai tanulmányai az egyetemes zsidóság szellemi tárházat gazdagítják. Párisban Vajda György a zsidó kultúra képviselője.

Különös fontossága van ennek a kiállításnak. Az évszámok itt tanuvalomának számítanak. A rendkívüli nagy multú, héber nyelvű kultúra szólam meg, hitet téve arról, hogy ezt az alkotásokban megnyilvánuló szellemet, amelyen keresztül egy nép létezett, üldözni lehetett, ezt megistették, — de megsemmisíteni nem sikerült. Ez a hátere a mai izraeli kultúrának. Innét indult el. Ide tért vissza. Nem ötletszerűen összeverődött tömeg teremtette ezt meg. Az ösők ültették el magjait. Kiégszítője ez a jubileumi kiállítás a napjainkban feltárt régészeti leleteknek, amelyeket okulásul és tanulságnál a közönség elé tárnak, hogy az ne lásson önmagában és kortársai- ban — csak „Bevándorlót”

A pirantin

Angol kutatók megállapították, hogy a növények több-kevésbé sikerrel maguk védekeznek az elgom-badosodás ellen. Természetes védőanyaguk a pirantin. A kutatók, most vegyi úton is elő akarják állítani a pirantin, hogy kellő adagolással immunizálják vele a növényeket a gombabetegségek ellen.

A vezérkari tisztek előadásai lekerültek a Kneszet napirendjéről

Heves vita a Sálom hajó konyhája körül — Napirendi javaslatok sorozata a Házban

Jeruzsálem. (Az Uj Kelet tudósítójától). Kiseb viharok és nyugodt hangú felszólalások, valamint válaszok változatával egymásután hét ellenzéki napirendi javaslatot utasított el tegnap a Kneszet a koalíció pártjainak szótöbbségével. Néhány ellenzéki javaslat vizs zautasításában a Mápám, sőt a kommunista párt is támogatta a kormány álláspontját. Ezzel szemben a kisebbségi problémát felvető Lörinc képviselő ellenzéki javaslatát a koalícióhoz tartozó Nemzeti Vallásos Párt is támogatta. Egy napirendi javaslatot, amely új bevándorlók sérelmeit említtette fel, a kormány hozzájárulásával a belügyi bizottsághoz tették át további tárgyalás végett.

Pinchász Szápir pénz-kereskedelmi és iparügyi miniszter a részvények értékelésére kivetendő adótervezetet védte meg. Ávniél (Chérut) és Golán (liberális) képviselők napirendi javaslatával szemben. A miniszter elmondta, hogy a kormány véleménye szerint ez az adófajta teljesen igazságos és hogy a legtöbb nyugati országban, ahol részvényforgalom és részvénykereskedelem folyik, az izraelinél is nagyobb mértékben vetnek ki a jövedelmekre adót.

Bentov (Mápám) a kamat kérdését akarta a Kneszetben felvetni és javaslatában arról kívánt tárgyalást tartatni, hogy megkellene szabni a legmagasabb törvényes kamatot. Ezt a javaslatot is elutasította a Ház a pénzügyminiszter kérésére.

A VEZÉRKARI TISZTEK ELŐADÁSA

Magasrangú katonatisztek polgári körök előtt tartott előadásainak ügyét Rimalt (liberális) és Meridor (Chérut) tették szóvá. Elimelech Rimalt nem helyteleníti, hogy katonatisztek tájékoztató előadásokat tartanak polgári körök előtt, de élesen kelt ki az ellen, hogy igen jelentős beosztású katonatisztek olyan fórum előtt is megjelenjenek, amelynek kifejezetten pártjellege van. A képviselő arra utalt, hogy ezek a katonatisztek, a Kibuc Hámeuchád biztonsági bizottsága előtt tartak fel katonai jellegű kérdéseket. Ezt példátlan fordulatnak nevezte Rimalt politikai életünkben, amely szerint a Mápáj és az Achdut Háávodá közeledésének politikai céljait szolgálja.

Jákov Meridor (Cherut) azt panaszolta, hogy még a Kneszet hadügyi és külügyi bizottsága ülésére sem hivhatnak meg szabadon katonatisztek. Az ő információi szerint a katonatisztek az előadások során a hadsereg jelenlegi és jövőbeni helyzetéről olyan adatokat mondtak el, amiknek szerinte semmiképpen sem lett volna szabad polgári kör elé kerülni.

KAPCSOLAT A POLGÁROKKAL

Eskol miniszterelnök és hadügyminiszter kérésére a Ház ezeket a javaslatokat is levette a napirendről. Eskol válaszában két irányt mutatott rá, hogy semmiféle katonai titkot sem mondanak el az ilyen jellegű meg-

beszélések során. A vezérkar és a magasrangú beosztottak pontosan tudják, miről szabad és miről nem szabad ilyen szélesebb kör előtt beszélni. Másrészt — mondotta — semmiféle újítás sincsen ebben az egész jelenségben.

Az állam fennállása óta mindig előfordult, hogy katonatisztek külföldi polgári körök előtt megjelentek és problémák feltárással, előadások tartásával fokozták a nép körében a biztonsági tudatot. Így már előadást tartottak iskolaigazgatóknak, írónak a Bné Brit Rend tagjainak, a Hágána veteránjainak, mezőgazdasági települések tagjainak és a „Kvucák és kibucok szervezőinek” is. Nagyon is szükség

van arra, — mondotta Esko — hogy ilyen kapcsolat legyen a hadsereg és a polgárság között.

A SÁLOM HAJÓ KONYHÁJA

A feszültebb hangulat külföldön akkor alakult ki, amikor Lörinc Slomo képviselő a Sálom hajó rituálisan ellenőrzött és nemkóser konyhájának kérdését vetette fel. Bibliai és rabbinikus szövegek bőséges idézetével mutatott rá Lörinc képviselő arra, hogy miért tartja ezt a helyzetet a vallásosság zsidóság oly súlyosan sérelmesnek. Különben is a Sálom hajó kettős konyhája még a koalíciós egyezmény nyel is ellentétben áll, mert sérti a vallási kérdésekben

fennálló jelentégi helyzetet, a status quo-t.

Jiszráél Bár Jehuda közlekedésügyi miniszter éles hangon polemizált Lörincel. Kérte a kérdésnek a napirendről való levételét, mert az nem tartozik már sem a kormány, sem a Ház hatáskörébe. Ez tisztán ügyviteli probléma, amelynek politikai jellege nincs és ezért a kormány a CIM hajóvállalat igazgatóságára bízta a döntést. A kormány meg van róla győződve, hogy a „Sálom” kóser konyhájában százszázalékosan be fogják tartani a kóser-ság szabályait.

A miniszter felszólalása után Jákov Grosz képviselő kért szót, hogy alternatív javaslatot tegyen. Ha már a plénum előtt nem lehet az ügyet tárgyalni — mondta a képviselő —, utalják azt legalább a gazdasági bizottság elé. A Ház ezt a javaslatot is elutasította. Viharos közbeszólások fóként akkor hangzottak el, amikor Grosz képviselő azzal fenyegetett, hogy az ortodox zsidók bojkottálni fogják a CIM-vállalatot.

Szaadi helyettes miniszterelnök bosszúakciója Irákban

A Báat-párt belső villongása — vélik izraeli szakértők

Tel-Aviv (Az Uj Kelet tudósítójától). Izraeli arab szakértők szerint a jelenlegi iraki helyzetet nem a sablonos nasserista szemléletből kell megítélni, hanem kizárólag a Báat („Renaissance”) szocialista párt belső villongásáról van szó, amely végérvényesen elfajult.

Ezek a körök hozzáfűzik, hogy a Nasser-rezsimnek ehhez a belső megmozduláshoz semmi köze nincs. Bizonyos hírmagyarázók szerint a rivalizálás a szélsőségesek és az úgynevezett mérsékelték között folyik, akik közül az előbbiek szélsőségesen Nasser-ellenesek, az utóbbiak mérsékelt álláspontot foglalnak el. Az izraeli szakértők ezt a magyarázatot nem fogadják

el. Szerintük El Száádi bosszúakciójáról van szó, aki a belső pártvillongás során kisebbbbségben maradt. El Száádi elszánt egyénisége ismeretes az arab szakértők körében, úgyhogy ilyen lépés egyáltalán nem meglepetés részéről. E szakértők szerint, nem valószínű az sem, hogy El Száádi bírná a légihaderő bizalmát hanem mindössze arról van szó, hogy egy vagy két harcicrepülőgépet sikerült az elnöki palota ellen irányítani.

Politikai körök tegnap azt is közölték, hogy semmi kapcsolat nem áll fenn az iraki megmozdulás és a másik hír között, amely szerint irakiak MIG 21-es harcicrepülőgépeket helyeztek el a sziriai repülőbázis-

sokon. Állítólag az irakiak tizenkét MIG 21-es gépet vezényeltek át Szíriába, mégpedig a két ország közötti katonai együttműködés demonstrálására. — A sziriai katonai hatóságok közleményt adtak ki, melyben felhívták a lakosság figyelmét azokra az óriási dörrénekre, amelyek most Szíriában hallhatók lesznek és amelyeket a hangnál sebesebben repülő gépek idéznek elő. A Szovjetunió, amely Irákok bőségesen ellátta a legújabb gépekkel, Szíriának nem volt hajlandó azt eladni. A sziriaiak régi kívánsága volt, hogy ilyen gépek álljanak rendelkezésükre, amelyek teljesítőképessége vetekszik a Mirage 3. típusú gépekkel.

Sikerés arab taktikázás az UNO-ban

(Folytatás az 1-ső oldalról.) Szavazott több afrikai és délamerikai állam is, akiknek delegátusai azt magyarázták, hogy a bizottság elnökével szembeni kötelező udvariasságból kell így cselekedniük.

Az amerikaiak harca saját javaslatuk elsőbbségéért eső után köpenyeg volt.

Az amerikai delegáció vezetőit az arabok félrevezették.

Az történet ugyanis, hogy az Egyesült Államok tájékoztatta az arabokat, hogy

Robbanás a texasi atomtelepen

San Antonió, (UPI). — Az amerikai atomenergia bizottságnak a texasi Medina városban lévő üzemében felrobbant egy 30.000 kilóra becsült magas robbanóerejű kémiai anyagmennyiség. A hivatalos közlemény szerint nem áll fenn rádióaktív sugárzás veszélye. A robbanás a 16 kilométer távolságban lévő San Antonióban betört az ablaküvegeket. Az üzem három munkása könnyen megsebesült. A robbanás után az állam minden részéből érkeztek betegszállító kocsik, amelyekre azonban nem volt szükség. A környéken nagy pánikot keltett az explozió, amelyet 80 kilométer körzetben hallottak. A Miller, az amerikai öt éves atomprogram operációs osztályának főnöke elmondta, hogy TNT alapanyag robbant fel és, hogy a Medina bázison folyó munkák az atomfejlesztéssel kapcsolatos kísérletek, de ezen a helyen nincs atommáglya.

milyen határozati javaslatot akar előterjeszteni. Az arabok néhány módosítást javasoltak, amit Amerika elutasított. A tárgyalások megszakadtak, mire az arabok egyszerűen lemásolták az amerikai javaslatot és kiegészítették az általuk követelt módosításokkal. Az Egyesült Államok küldöttsége erről, úgy látszott, nem volt kellően informálva és már szétküldte az eredeti szöveget a küldöttségek vezetőinek anélkül, hogy annak hivatalos bejelentésére szót kért volna az elnöktől. Ezt követően Amerikának nem volt mit tennie, minthogy hivatalosan is benyújtja saját javaslatát, amely meglehetősen hasonló az arabokéhoz, azzal a különbséggel, hogy Izrael szempontjából jóval enyhébb.

Politikai körökben megjegyzik, hogy Amerikának ezek után meg kell majd magyaráznia az ügyben nem eléggé tájékozott küldöttségeknek a két javaslat közötti különbséget, tehát a szavazásig élénk tevékenységet kell kifejtenie.

Izrael számára valószínűleg nem marad más hátra, minthogy afrikai barátai segítségével benyújtja a határozati javaslatot az Izrael és az arabok közötti közvetlen béketárgyalásokra. Izrael ezen a téren is engedelményt tett, ugyanis a betervezett javaslat ezáltal

arra szólítja fel Izraelt és az arab államokat, hogy kezdjenek közvetlen tárgyalásokat a menekültkérdés megoldásáról. Az előzetes tapogatások során kiderült, hogy az arabok nem hajlandók még erre a tárgyalásra sem Izraellel.

VIGASZTALÓDJ! MI MAGUNK IS NYUGTALANKODUNK!

(COPYRIGHT BY MAARIV)

KATZ SZLOVÁKIAI FŐRABBI FELKERESI A „CSEHSZLOVÁK” KIBUCOKAT

Gálili körút és találkozások az egykori tanítványokkal

Cfát, (Az Uj Kelet tudósítójától). — Ráv Elias Katz, Szlovákia főrabbija tegnap kezdte meg kétnapos látogatását a Gáliliban. Előbb a Lochámé Hágetáot nyugat-gálili kibucot, majd az akkori egykori várbörtönt és a kivégzési cellát tekintette meg. A délutáni órákban az ősi Pekin, a meroni és a bár-ami ősi templomokat, Cfátot, az Ari-templomot és a Bét Josefot és a többi szenthelyet látogatta meg. Mint Szlovákia főrabbija, szeretne volna az érsekújvári származású Hecht Imre cfáti sírját megtekinteni, de kohanita lévén csak messziről szemlélte azt. Ellenben a 600 ezer magyar zsidó mártír emlékére épült templomban lehajtott fejjel percekig imádkozott a szlovákiai hitközségek emlékeit hirdető táblák előtt.

Elutazása előtt Hákhén polgármester fogadta a vendéget, akit Cfát törvénytelenül foglalkozó könyvvel ajándékozott meg. Ma

Tibériás szenthelyeit, Kfác Náchumot, Bét Seárimot, a Szinhedrion egykori székhelyét és a főleg szlovákiai chálucok által lakott Kfác Háchorest látogatta meg.

A főrabbi az öt kisérő tudósítónak elmondta, hogy meg akarja tekinteni az ország azon kollektíváit, melyekben nagyszámban élnek Csehszlovákiából és Magyarországról származó chálucok. „Szlovákiai működésem előtt Pesten és Békcécsabán vezetem nagy jesivákat és egykori ottani tanítványaim nagy számban élnek ma az országban. A rövid időre való tekintettel sajnos nem tehetek eleget minden meghívásnak — mondta búcsúzóul a főrabbi, akit az országba érkezése utáni napokban Zálmán Sázár államelnök is fogadott.

Katz főrabbit a vendéglátó egykori nyitrai képviselője, Martin Vesely kalauzolta gálili körútjára.

G. E.

THAIFÖLDI TÁBORNOKOK HIVATALOS LÁTOGATÁSRA JÖNNEK IZRAÉLBE

A thaiföldi (Sziám) hadsereg küldöttsége jövő héten a Cáhál meghívására ötnapos hivatalos látogatásra az országba jön. A küldöttséget Chitti Navisthira tábornok, a sziámi szárazföldi haderő helyettes parancsnoka vezeti, míg további tagjai Panon Putamanong vezéreztetés, a vezérkar hadműveleti osztályának főnöke és Serm Nakorn vezérőrnagy, a had-

felszerelési osztály főnöke. Az 51 éves Chitti tábornok 1960 óta áll a thaiföldi szárazföldi haderők élén. A tábornok közvetlen felettese maga a miniszterelnök.

Cvi Cur vezérkari főnök Aser Ben Nátán hadügyi államtitkár kíséretében tavaly decemberben hivatalos látogatást tett Thaiföldön és ezt a látogatást viszonylanak főnöke és Serm Nakorn vezérőrnagy, a had-

csak 1963 nov. 30-ig

vásárolhatja meg lakását és élvezheti a könnyűségeket, amelyeket az Amidar olcsón lakások vásárlói kapnak. Igyekezzen megvásárolni lakását még ebben a hónapban!

amidar

147
P. P. TEL-AVIV
JAFFO 147